

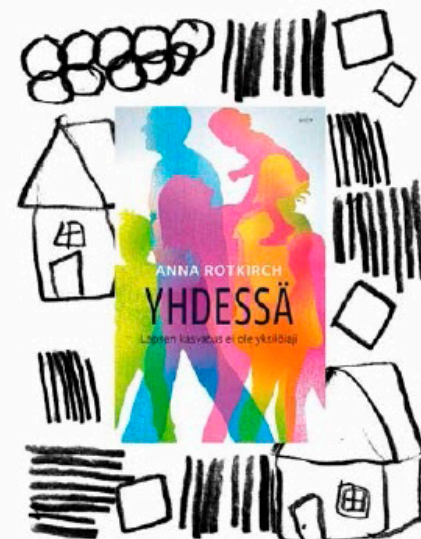

LAPSEN KASVATTAMINEN ON HAASTAVA
HOMMA JA ÄIDIKSI TAI ISÄKSI TULTUAAN
SITÄ HUOMAANKIN PÄÄTYNEENSÄ ERÄÄNLÄISEEN
URAPUTKEEN. MYÖS KASVATTAMISESSA VOI
JATKUVASTI KEHITYÄ JA VERKOSTOITUA.
JA MIKÄ PARASTA, SE ON ERITTÄIN
PALKITSEVAA PUUHAA.

KASVATUS- VIIDAKOSSA

Toimittaja REETA VILHU
Kuvittaja SAARA IKÄLÄINEN
Kirjojen kannet KUSTANTAJAT

REETA VILHU /
Kirjoittaja on yhteiskuntatieteiden maisteri,
jolla on kaksi lasta. Hän on myös varhaiskasvatus-
tieteen opiskelija ja töissä päiväkodissa.

PIDÄ PUOLESIA JA OLE OSA YHTEISÖÄ

Kasvatusoppaita löytyy laidasta laitaan ja tuore äiti tai isä saattaaakin olla melkoisen hukassa hyvää tarkoitavien neuvojen viidakossa. Olen itse löytänyt lukuisien opuksien joukosta sellaisia helmiä, joista itse koen saaneeni apua ja joita voin suositella äideille, isille, mummoille, vaareille, sukulaisille, päiväkotien työntekijöille sekä kenelle tahansa lasten kasvatuksesta kiinnostuneelle.

Muistathan kuitenkin, ettei paraskaan kasvatusopas voi korvata äidinvaistoa tai omia sosiaalisia verkostoja. Neuvo lukijoille: tee omia valintoja. Käytä järkeä ja tunnetta. Kuuntele muita, mutta älä liikaa. Tee kaikki päätökset viime kädessä itseesi luottaen. Luota itseesi vanhempana.

Kyllä, kyllä - on ihanaa tulla äidiksi. Ja silti minäkin olen saanut osani niin kateelliskeskustelusta - kenen lapsi nyt sitten onkaan ihanin - kuin syyllistämiskeskustelustakin - kenen syy, jos lapsi ei syö, tottele tai muuten vain katselee iPadia yötä päivää. Mikä on mennyt pieleen, kun hän ei leikikään käpylehmillä, vaikka ne antaisivat eniten virikkeitä mielikuvitukselle taatusti kemikaalivapaassa sisäilmassa? Hetkinen - eikös niillä oikeasti leikitty joskus 1800-luvulla? Eikös lapsi ole kuitenkin aikansa lapsi. Paluuta menneeseen ei ole.

Anna Rotkirch on kirjoittanut kirjan *Yhdessä - Lapsen kasvatusta ei ole yksilölaji* meille kaikille itsevarmoille, epävarmoille, tavallisille ja erikoisille ihmisille. Rotkirchin mielestä ratkaisu suomalaisten naisten tai perheiden ongelmiin on yhteisöllinen kasvatusta.

Kun lapsen kasvatukseen otetaan mukaan esimerkiksi isovanhemmat, oppii arvostamaan erilaisia ihmisiä ja yhteisöllisyyttä. Ei jumiuuduta oman talon sisälle tai omiin toimintatapoihin. Katsellaan ulospäin avoimesti maailmaan - mitä siellä oikeasti on. Miksi suomalaiset naiset ovat usein niin väsyneitä ja epätoivoisia? Miksi isovanhempien merkityksestä puhutaan niin vähän? Emme ole vielä ymmärtäneet yhteisöllisen kasvatuksen merkitystä. Tai kenties olemme juuri alkaneet ymmärtää.

ANNA ROTKIRCH: YHDESSÄ - LAPSEN KASVATUS
EI OLE YKSILÖLAJI, 26,90 €, WSOY.

OPAS KIUKUN TUNTEIDEN HALLINTAAN

Kiukku tunteena ei ole haitallinen. Toisten hyöminen sen sijaan on, ja näissä kahdessa asiassa on selvä ero. **Raisa Cacciatoren Kiukkukirja** on todella velmu kirja myös niille, jotka miettivät tunteita hyvä-paha- tai kilteys-villiys-akselilla. Miten lapsi sitten saa käyttäytyä? Onko oikeita ja vääriä tunteita? Ovatko valoisian ja pimeän puolen tunteet yhtä sallittuja?

Cacciatoren mukaan mukavia tunteita ovat tietenkin esimerkiksi hellyys, turvallisuus sekä läheisyys. Kielteiset tunteetkin ovat Cacciatoren mielestä hyödyllisiä, sillä niiden avulla voi puolustaa omaa reiviiriään. Liian kiltili ei tarvitse olla. Mikäli yksilö ei puolustaudu toisten huonoa ja loukkaavaa käytöstä vastaan, on vaarassa tulla hyväksikäytetyksi. Oma huono käyttötään voi tietenkin aina pyytää jälkikäteen anteeksi.

Lapset tarvitsevat tunteiden tunnistamiseen aikuisen apua. "Miltä minusta nyt tuntuu?" Cacciatoren mukaan tunteiden tunnistamisen avulla voi lisätä elämänhallintaa. Sekä hyvien että huonojen tunteiden näyttäminen on sallittua, eikä esimerkiksi suuttumusta tarvitse verhota hymyn taakse. Lapsikin tarvitsee omaa tilaa ja vapautta, mutta myös ohjausta.

On tärkeää hallita oma suuttumuksensa. Väkivalta ei ole sallittua, eikä vastuuta omista teoista voi siirtää toiselle sen perusteella, että toinen ärsytti. Vastuu omista tunteista ja teoista on aina itsellä. Tunteita ei ehkä voi hallita, mutta tekoja voi.

Cacciatoren mukaan jo pienten lasten fyysiseen aggressiivisuuteen on syytä puuttua. Väkivallattomien toimintamallien opetus ja väkivallan estäminen ovat tärkeää osa kasvatusta.

RAISA CACCIATORE: KIUKKUKIRJA, 25 €, VÄESTÖLIITTO.

SUKUPOULISENSITIIIVISYYTTÄ KASVATUKSEEN

Villit ja kiltit - tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille tarkastelee ihmisten lokerointia sukupuoliin mukaan. Kirjailija **Outi Ylitapio-Mäntylä** on laatinut selkeän oppaan, joka kannattaa kaikkien kasvatustapausten miettimien lukea. Kun tasa-arvokasvatusta aloitetaan riittävän varhain, lapset oppivat tekemään elämässään valintoja ilman, että sukupuoli määrittää heidän osaamistaan ja intoa oppia erilaisia asioita. Näin lapsista kasvaa toisiaan ja toistensa erilaisuutta kunnioittavia aikuisia. Sukupuolisensitiivisessä kasvatuksessa pyritään siihen, että jokainen lapsi saa olla omanlaisensa, mutta siinä ei tavoitella sukupuolineutraaliutta.

Lapsen hyvä olo on tilaa ja mahdollisuutta olla oma itsensä, ja jokaisen lapsen hyvinvointi on kiinni aikuisen toiminnasta. Saavatko tytöt näyttää kiukkua ja vihaa? Miten pojat osoittavat hellyyden tunteita? Millaisia ovat tyttöjen ja poikien leikit? Mil-laista palautetta tytöt ja pojat voivat saada? Jokaisen lasten kanssa tekemisissä olevan on hyvä pysähtyä miettimään näitä kysymyksiä. Pojat ovat poikia -asenne joutanee jo romukoppaan.

OUTI YLITAPIO-MÄNTYLÄ: VILLIT JA KILTIT.

40 €, PS-KUSTANNUS.

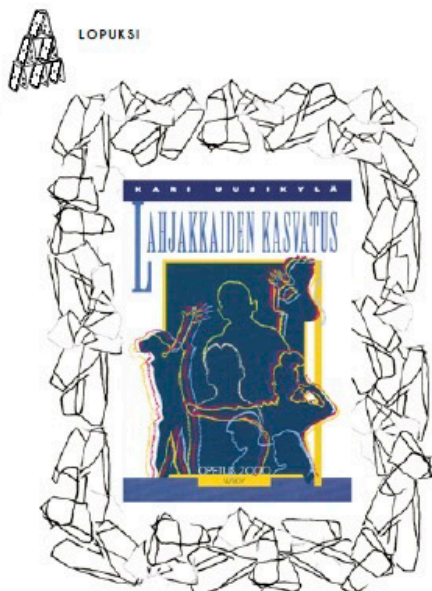
ÄIDIN ILOINEN VALTA

Äidin valta -kirjassa **Elina Reenkola** pohti äitiyden olemusta. Reenkola esittelee kiinnostavan kohtukateuden käsitteen. Se tarkoittaa kateutta synnyttäjää kohtaan. Ajatus, että on syntynyt äidistä ja että vain naisilla on mahti kantaa ja antaa elämää, saattaa olla sietämätön ja herättää Reenkolan mukaan tuskalista kateutta. On helpompi syyttää miehiä ja puhua naisten alistetusta asemasta. Reenkolan mukaan äidin valta on kuitenkin suuri. Äiti voi periaatteessa pitää lapsia vaikka orjinaan, jos haluaa.

Naisissa on äidillisen voiman lähde. Äiti voi houkuttella lapsensa elämänhaluun ja -iloon. Äiti voi opettaa lapsensa rakastamaan. Voiman löytäminen ja käyttöönottoaminen paitsi lastenhoidossa, myös yhteiskunnallisissa tehtävissä on olennaista ihmiskunnan hyvinvoinnille.

Reenkola toteaa kirjassaan, että äitivoimaa voi käyttää riippumatta miehisestä vallasta yhteiskunnassa. Äitivoima ja miehinen voima täydentävät toisiaan. Vaikka naisilla ei olisikaan yhteiskunnallista valtaa, asemaa tai rahaa, äidit kykenevät hyödyntämään voimiaan liittoutumalla yhteen monen asian hyväksi. On kuitenkin tärkeää, ettei äiti estä tai häiritse lapsen ja isän suhteen kehittymistä.

ELINA REENKOLA: ÄIDIN VALTA JA VOIMA,
20,20 €, MINERVA.

LAHJAKKAIDEN LASTEN KASVATUS

Kari Uusikylän kirjassa *Lahjakkaiden kasvatusta* pureudutaan lahjakkuuden eri muotoihin. Kirja antaa vastauksia mm. sellaisiin kysymyksiin kuin miten lahjakkuus määritellään, mistä sen tunnistaa ja millaisia erityispiirteitä lahjakkaan lapsen kasvattamiseen sisältyy.

Yleisimpiä lahjakkaisiin lapsiin ja heidän kasvatukseensa liittyviä väärinkäsityksiä on se, että lapset ovat kuin pieniä aikuisia, jotka selviävät ongelmistaan lahjakkuutensa avulla. Lahjakkaan lapsen tunne-elämä ja tarpeet ovat samanlaiset kuin muillakin ikäisillään. Myös lahjakkaalla lapsella on oikeus olla lapsellinen – onhan hän vasta lapsi.

Uusikylän mukaan olisi tärkeää saada erityisesti tytöt vakuutuneiksi siitä, että hekin saavat käyttää lahjojaan ja menestyä. Olennoista noin 3-7-vuotiaan opiskelulle, niin poikien kuin tyttöjenkin, on opetuksen yksilöllisyys. Lapsi huomaa vähitellen omaavansa sellaisia kykyjä ja lahjakkuutta, joita muilla ei ehkä ole. Kouluopetuksessa on usein vaikeata huomioida yksilöllisyys ja harjoittaa järjestelmällisesti lapsen kykyä. Lahjakas lapsi tarvitsee lisäksi myös kiitosta ja palkitsemista. Koulussa opettaja opettaa, palkitsee ja rankaisee kaikkia oppilaita yleensä saman kaavan mukaan.

Uusikylä käsittelee kirjassaan myös kattavasti lahjakkaiden lasten ongelmia sekä erilaisia kompastuskiviä, joita saattaa tulla eteen lahjakkaan lapsen elämässä.

KARI UUSIKYLÄ: LAHJAKKAIDEN KASVATUS,
22 €, PS-KUSTANNUS.

POIKIEN PUHEENVUORO

Jari Sinkkonen pohtii kirjassaan *Elämäni poikana* poikien elämää. Pojatkin tarvitsevat oman puolestapuhujans! Monen pienen pojan elämässä on runsaasti naisia, sillä esim. päiväkotien henkilökunnasta suurin osa on naisia. Sinkkonen muistuttaa, että poikien nujumisessa tai pyssyleikeissä ei ole mitään väärää.

Poikien painiskeluleikkien tukahduttaminen esimerkiksi päiväkodissa saattaa johtaa entistä suurempiin vaikeuksiin poikien aggressioiden hallinnassa. Sinkkonen esittelee kirjassaan mm. nahistelun ja tappellemiseen eroja. Nahistellessa kasvat ovat hymyssä tai lapset jopa nauravat, kun taas tappellessa taistellaan tosissaan eikä leikkimielellä.

JARI SINKKONEN: ELÄMÄNI POIKANA, 21,45 €, USOY.

ÄITI - AJATTELE ITSE

Janna Rantalan *Äiti älä tottele kaiken maailman kasvatussoppaita* on kasvatussoppaiden helmi.

Rantalan ohje vanhemmille on totella viime kädessä itseään vanhempana sekä lasta. Tärkeintä on reilu suhde lapseen. Rantalan mielestä perhesuhteiden epäreilua ei ole ainoastaan vanhempien jyrävyys, vaan myös vanhempien liika tottelisuus.

Aina myötäilevä vanhempi ei tee rajaa oman tahtonsa tai lapsen tahdon välille. Näissä perheissä vanhemmat ovat tottelijoita. Jos esimerkiksi lapsi ei tule syömään aamupalaa, jättää vanhempi ruokailunsa kesken ja konttaa lapsen perässä keksejä hänelle tarjoillen. Joissain perheissä vanhemmat taas ovat käskijöitä ja pienikin lapsen mielipide koetaan uhmaksiksi. Tilanne on epäreilu lapselle, ja arjesta kasvaa elämää suurempi valtaisteluaireena. Kannattaa ottaa vastaan lapsen tarve olla joskus tottelumatta. Kyllä aikuinen sen kestä. Se on vain lahja vanhemmille.

Rantala kannustaa vanhempia luottamaan omiin aivoihinsa ja omaan tapansa kasvattaa matkimatta muita tai noudattamatta liikaa mm. kasvatussoppaiden hyviä neuvoja ja hienoja kasvatusteorioita. Jos vertaa omaa vanhempi-lapsi-suhdettaan kasvatussoppaan idealiiniin, turhautuu helposti.

Rantalan mukaan kasvatussoppaiden yleisin ongelma on se, että ne ovat vain jonkun, meille tuntemattoman ja merkityksettömän ihmisen näkemyksiä kasvatuksesta. Hänen ihmissuhteensa eivät ole kopioitavissa sinun elämääsi. Kuuntele itseäsi ja ajattele itse.

JANNA RANTALA: ÄITI, ÄLÄ TOTTELE!, 21,60 €, GUMMERUS.